

## Elogi de la feblesa

Alexandre Jollien

Barcelona: La Magrana, 2001

Emili Teixidor

El llibre és, segons els editors, un relat autobiogràfic. El relat d'una vida qualificada de singular i sorprenent perquè l'autor, Alexandre Jollien, és un jove amb paràlisi cerebral inicialment destinat a treballs per a discapacitats però que gràcies al seu esforç acaba estudiant filosofia a la universitat. Així, aquesta autobiografia en forma dialogada s'inscriu en certa manera en el gènere tan de moda dels llibres d'*autoajuda*, com serien *El consol de la filosofia* d'Alain de Botton o *Menys Prozac i més Plató*, o bé en obres clàssiques com les dels estoics, entre les quals les *Meditacions* de Marc Aureli, que han sabut treure de la filosofia els aspectes més populars per convertir-la o fins i tot reduir-la a una moral inspiradora de normes de conducta pràctica. Són obres amb més praxi que teoria, amb més *physis* que *logos*.

La màxima que resumiria aquests textos seria la que aconsella que «la millor forma de dir és fer». A través d'anècdotes explicades al seu interlocutor Sòcrates, l'autor explica primer com la pedagogia *normal* no li serveix per tal com el món de la normalitat és ple, segons ell, de «ganduls, desmotivats i rutinaris», per refiar-se de les experiències de la vida, del sofriment i de l'esforç. De bon començament, l'autor qüestiona la distinció entre normal i anormal, per bé que al final del llibre la línia que separa els dos camps queda clara només pel que fa a la discapacitat física.

Aquesta reducció a la pràctica fa que el llibre pequi sovint de simplificacions un pèl abusives, com és l'encomanar-se sovint a Nietzsche o a Sartre i Aristòril, per quedar-se en una cita i portar les aigües cap al molí dels estímuls pedagògics. Ara bé, el llibre funciona contra la ganduleria mental d'alguns encarregats de tallers ocupacionals, contra les etiquetes fàcils aplicades per alguns psicòlegs, contra la burocràcia administrativa, contra l'embaïfament sentimental d'algunes famílies que ofega tota mena de progrés i altres plagues semblants. Hi ha també l'olor d'allò que és políticament correcte respecte a la integració escolar dels discapacitats, però no s'explica bé quins discapacitats poden treure'n beneficis i quins no, i sobretot no té gairebé mai en compte les dificultats de la classe d'acolliment. De fet, sembla que els únics que, segons l'òptica de l'autor, fan el seu paper com a acollidors són els alumnes més marginats i rebels. Els pedagogs hauran

de dir-hi la seva sobre les dificultats i els beneficis/prejudicis que per als alumnes aplicats comporta la integració d'alumnes amb dificultats a la classe. No parlo dels beneficis morals, és clar, sinó del rendiment acadèmic que a l'autor també li importa.

És un text útil però prim, en els dos sentits, físic i de contingut. Què vol dir, per exemple que «Ningú no és forçosament dolent» o que «cal lluitar malgrat l'immobilisme d'alguns educadors contra el diagnòstic mèdic»? Els educadors poden lluitar contra el descoratjament i contra els escarnis d'altres infants, però poden lluitar contra el diagnòstic mèdic? I no podem caure en un angelisme idealista si resollem de manera tan aforística el problema del mal?

És cert que «la dificultat endureix, estimula i ens obliga a trobar solucions», a tothom, discapacitats o no, però on és la frontera que separa les dificultats insalvables de les que poden superar-se amb esforç? Tots, amb més esforç, podríem arribar més lluny, però no hi ha obstacles invencibles que s'han de resoldre no enfrontant-nos-hi sinó buscant una sortida alternativa que no passa necessàriament per la universitat i l'estudi de la filosofia? Tots aquests manuals sembla que se serveixin de la filosofia per trobar la felicitat, però Alexandre Jollien se'n serveix només per a l'estímul vital i intel·lectual.

Els educadors hi trobaran una pila de suggeriments sobre la coeducació, els límits de la distensió professional envers els alumnes amb dificultats, els beneficis –en aquest cas– de l'amistat mestre-deixeble, les desgràcies de la *cosificació* o classificació dels alumnes, la inutilitat dels models establerts, la importància del cos i de l'educació corporal, els efectes anestesiants de la pietat, la diferència entre integració i immersió, com evitar els xocs culturals, com vacunar-se de les dependències emocionals... i com trobar forces del mateix cor de les pròpies febleses, és clar.

Podria triar moltes frases agudes per acabar la nota, però em quedo amb dues que al meu parer resumeixen la utilitat del llibre. La que diu que molts educadors eduquen *a contrari* perquè és una manera de combatre la bona fe i l'angelisme que sovint corca la professió. I la constatació que els infants i els adolescents tenen més recursos dels que ens imaginem.

Els adults, també. I els lectors, és clar.